

Wstęp

Zagadnienie zrównoważonego rozwoju – analizowane zarówno w perspektywie teoretycznej, jak i implementacyjnej – stale zyskuje na znaczeniu. Wpływa na to szereg zmian odnoszących się równocześnie do praktyki gospodarczej, uwarunkowań społecznych i przemian środowiskowych. Oddziałują na to również zmiany w sposobie realizacji badań naukowych. Na znaczeniu zyskuje przede wszystkim interdyscyplinarność i podejście holistyczne. Skutkuje to dostrzeganiem potrzeby budowy zintegrowanych teorii ekonomicznych, wychodzących na ogół z założenia, że dążenie do stałego wzrostu ilościowych aspektów mierników rozwoju nie zapewnia trwałości procesów rozwojowych, bezpieczeństwa i wysokiej jakości życia mieszkańców Ziemi. To zaś rodzi potrzebę głębokiej refleksji, zarówno na poziomie polityki, jak i teorii, nad możliwościami godzenia różnych – często pozostających w sprzeczności – celów społecznych, gospodarczych i środowiskowych.

Implementowanie zasad zrównoważonego rozwoju coraz częściej stawiane jest za cel strategiczny rozwoju Unii Europejskiej. Wyrazem tego jest propozycja wdrożenia Europejskiego Zielonego Ładu, która budzi wiele nadziei, ale także obaw i wątpliwości. Europejski Zielony Ład stanowi bowiem ambitną i jednocześnie bardzo radykalną próbę przeorganizowania gospodarki Unii Europejskiej w kierunku zrównoważonego rozwoju rozumianego jako długookresowe (międzypokoleniowe) procesy rozwojowe, uwzględniające współczesne wyzwania klimatyczne, zasadę neutralności energetycznej, a poprzez realizację celu ochrony różnorodności biologicznej także po części zasadę sprawiedliwości wobec istot pozaludzkich. Rodzi to z jednej strony wyzwanie dla polityki rozwojowej, z drugiej zaś pytania o pogodzenie celów środowiskowych choćby z koniecznością zapewnienia spójności społecznej. Wdrażanie Europejskiego Ładu niesie ze sobą ryzyko wykluczenia energetycznego w krajach i regionach o niższym poziomie życia mieszkańców, co niewątpliwie powinno być przedmiotem troski w analogicznej polityce. Jednak z drugiej strony warto też zauważyć, że wcześniejsza implementacja zasady neutralności

energetycznej zapewne nie doprowadziłyby do tak dramatycznego wzrostu cen zasobów energetycznych spowodowanych przez wojnę na wschodzie Europy.

Celem niniejszej monografii jest przedstawienie zagadnień związanych z teorią i praktyką realizowania koncepcji zrównoważonego rozwoju. Jest ona wynikiem dyskusji podjętej w dniach 30 czerwca – 1 lipca 2022 roku w ramach Konferencji Naukowej *Uwarunkowania i mechanizmy zrównoważonego rozwoju. Teoria i polityka zrównoważonego rozwoju a Europejski Zielony Ład*, zorganizowanej przez Katedrę Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Wydziału Ekonomii i Finansów Uniwersytetu w Białymstoku.

Monografia składa się z dziewięciu autorskich lub współautorskich opracowań. Zostały w nich przedstawione różne aspekty zrównoważonego rozwoju, wśród których wskazać można na trzy główne obszary. Pierwszy z nich obejmuje teoretyczne podstawy koncepcji zrównoważonego rozwoju. Drugi stanowią zagadnienia związane z wdrażaniem koncepcji zrównoważonego rozwoju na poziomie Unii Europejskiej i przedsiębiorstwa. Trzeci obszar dotyczy realizacji zasad zrównoważonego rozwoju w ujęciu sektorowym.

Monografia jest skierowana do pracowników naukowych zainteresowanych problematyką zrównoważonego rozwoju, studentów kierunków ekonomicznych oraz przyrodniczych, jak również praktyków gospodarczych. Równocześnie może stać się źródłem inspiracji dla osób zajmujących się kwestiami wdrażania koncepcji zrównoważonego rozwoju w politykach sektorowych.

Mamy nadzieję, że niniejsza publikacja przyczyni się do pogłębienia rozważań nad analizowanymi zagadnieniami i pobudzi dyskusję naukową na temat poszczególnych elementów zrównoważonego rozwoju, jak też pozwoli jej czytelnikom lepiej zrozumieć powiązania między teoretycznym ujęciem zrównoważonego rozwoju a jego implementacją.

Białystok, wrzesień 2022 r.

Marek Proniewski,
Dariusz Kiełczewski